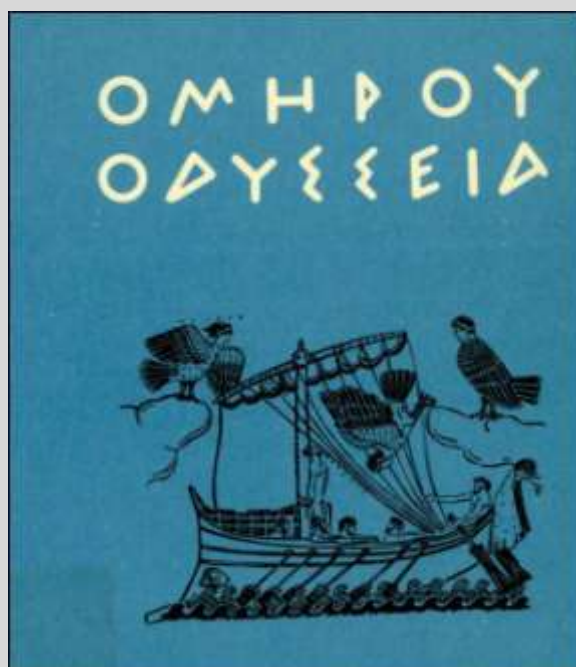

Περίληψη της Οδύσσειας κατά ραψωδίες

α

Μετά την επίκληση στη Μούσα, το έργο αρχίζει παρουσιάζοντας τον Οδυσσέα στον προτελευταίο σταθμό των περιπλανήσεών του, το νησί της Καλυψούς (Ωγυγία), όπου κρατείται επτά χρόνια, επειδή ο Ποσειδώνας είναι θυμωμένος μαζί του εξαιτίας της τύφλωσης του γιου του, του Κύκλωπα Πολύφημου. Τώρα, όμως, ο Ποσειδώνας λείπει και η Αθηνά αποσπά από τον Δία την υπόσχεση να ειδοποιήσουν την Καλυψώ ότι πρέπει να αφήσει τον ήρωα ελεύθερο. Η ίδια, στο μεταξύ, με τη μορφή θνητού έρχεται στην Ιθάκη και προτείνει λύσεις στον Τηλέμαχο, γιο του Οδυσσέα, για να αντιμετωπίσει την κατάσταση στο παλάτι.

β

Ο Τηλέμαχος, ακολουθώντας τις συμβουλές της Αθηνάς, συγκαλεί συνέλευση του λαού και εκθέτει τα παράπονά του για τη διαγωγή των μνηστήρων της μητέρας του. Όταν οι μνηστήρες, παρά τα θείκα σημάδια, αρνούνται να φύγουν από το παλάτι και οι Ιθακήσιοι δεν τολμούν να τον βοηθήσουν, το βράδυ φεύγει κρυφά, σύμφωνα με τη συμβουλή της Αθηνάς, η οποία τον συνοδεύει με τη μορφή θνητού, σε ταξίδι για την Πύλο, για να μάθει κάτι για τον πατέρα του.

γ

Στην Πύλο, ο βασιλιάς Νέστορας τους υποδέχεται εγκάρδια. Δεν γνωρίζει όμως τίποτε για τον Οδυσσέα και συμβουλεύει τον Τηλέμαχο να πάει στη Σπάρτη και να ζητήσει πληροφορίες από τον Μενέλαο. Η Αθηνά φεύγει μεταμορφωμένη σε αετό και την άλλη μέρα ο Τηλέμαχος, συνοδευόμενος από τον Πεισίστρατο, γιο του Νέστορα, ξεκινάει για τη Σπάρτη.

δ

Στη Σπάρτη, ο Μενέλαος τους πληροφορεί πως, όπως είχε μάθει από τον θαλασσινό θεό Πρωτέα, η Καλυψώ κρατούσε τον Οδυσσέα για χρόνια στο νησί της, παρά τη θέλησή του. Στο μεταξύ, στην Ιθάκη, οι μνηστήρες και η Πηνελόπη μαθαίνουν για την αναχώρηση του Τηλέμαχου. Τη βασίλισσα, που αγωνιά για τον γιο της, καθησυχάζει όνειρο σταλμένο από τη θεά Αθηνά, ενώ οι μνηστήρες αποφασίζουν να στήσουν ενέδρα στον γιο του Οδυσσέα σε κοντινό νησί και, καθώς θα επιστρέφει στο νησί του, να τον σκοτώσουν.

ε

Ο Ερμής φτάνει στο νησί της Καλυψούς και της ανακοινώνει την απόφαση των θεών για αναχώρηση του Οδυσσέα. Η Καλυψώ, αναγκασμένη να συμμορφωθεί, βοηθάει τον ήρωα να κατασκευάσει μέσα σε λίγες ημέρες σχέδια με την οποία και ανοίγεται στο πέλαγος. Τη δέκατη όγδοη, όμως, ημέρα του ταξιδιού, ο Ποσειδώνας κομματιάζει τη σχέδια και ο Οδυσσέας, κολυμπώντας επί δύο μερόνυχτα, κατορθώνει να φτάσει στο νησί των Φαιάκων.

ζ - η

Η Ναυσικά, βασιλοπούλα του τόπου, βρίσκει στην παραλία τον ναυαγό και τον οδηγεί στο παλάτι του πατέρα της Αλκίνοου.

θ

Το βασιλικό ζεύγος Αλκίνοου και Αρήτης φιλοξενεί τον Οδυσσέα εγκάρδια και του υπόσχεται να τον βοηθήσει να γυρίσει στην πατρίδα του. Ακολουθεί αποχαιρετιστήριο γεύμα.

ι

Την επομένη συνεχίζεται η φιλοξενία. Το βράδυ ο Οδυσσέας αποκαλύπτει το όνομά του και αρχίζει να αφηγείται τις περιπέτειές του μετά την αναχώρησή του από την Τροία. Περιγράφει τη δοκιμασία του στη Θράκη, στη χώρα των Κικόνων, στη χώρα των Λωτοφάγων, όπου με τον γλυκό καρπό κινδύνευσαν να ξεχάσουν το γυρισμό, και στη χώρα των Κυκλώπων, όπου έχασε τους περισσότερους συντρόφους του, αλλά τελικά νίκησε με δόλο τον Κύκλωπα Πολύφημο. Τον μέθυσε και μετά τον τύφλωσε.

κ

Ο Οδυσσέας συνεχίζει την αφήγησή του με τις περιπέτειες στο νησί του Αιόλου, θεού των ανέμων, και στη χώρα των ανθρωποφάγων Λαιστρυγόνων, όπου έχασε όλα του τα πλοία εκτός από το δικό του. Με αυτό φτάνει στο νησί της μάγισσας Κίρκης, η οποία μεταμόρφωσε τους συντρόφους του σε χοίρους. Για να φύγει από το νησί της Κίρκης (Αιαία), ύστερα από έναν ολόκληρο χρόνο, αναγκάζεται πρώτα να επισκεφθεί τη χώρα των νεκρών.

λ

Στον Κάτω κόσμο, τον κόσμο των νεκρών (Νέκυια από το νέκυσ, -υος, = νεκρός), ο Οδυσσέας συζητάει με τις ψυχές του μάντη Τειρεσία, της μητέρας του Αντίκλειας, του συντρόφου του Ελπήνορα και άλλων επιφανών ηρώων (Αγαμέμνονα, Αχιλλέα, Αίαντα).

μ

Συνεχίζοντας το ταξίδι του, αφού αντιμετωπίζει τις Σειρήνες, τη Σκύλλα και τη Χάρυβδη, φτάνει στο νησί Θρινακία, όπου οι σύντροφοί του πεινασμένοι έσφαξαν τις ιερές αγελάδες του Ήλιου και πλήρωσαν την πράξη τους με τον θάνατό τους (τιμωρία του Δία). Μόνος ο Οδυσσέας, έπειτα από περιπλάνηση, φτάνει στο νησί της Καλυψούς, η οποία θέλει να τον κρατήσει για πάντα κοντά της.

ν

Την άλλη μέρα ο Οδυσσέας, με πλούσια δώρα των Φαιάκων, αναχωρεί από τη χώρα τους και το άλλο πρωί οι ναύτες τον αφήνουν κοιμισμένο σε έρημη αμμουδιά της Ιθάκης. Όταν ξυπνάει, η Αθηνά τον κατατοπίζει για τους νέους αγώνες που τον περιμένουν. Τον μεταμορφώνει σε ζητιάνο και τον στέλνει στην καλύβα του Εύμαιου, του πιστού χοιροβοσκού του.

ξ

Ο Εύμαιος φιλοξενεί πρόθυμα τον άγνωστο ζητιάνο.

ο

Στο μεταξύ, ο Τηλέμαχος, παρακινημένος από την Αθηνά, φεύγει από τη Σπάρτη και, αφού ξεφεύγει την ενέδρα των μνηστήρων, φτάνει στην Ιθάκη και πηγαίνει στην καλύβα του Εύμαιου.

π

Εκεί, στο διάστημα που ο Εύμαιος πηγαίνει να ειδοποιήσει την Πηνελόπη ότι ο γιος της γύρισε, γίνεται η αναγνώριση του Οδυσσέα από τον γιο του. Από κοινού μελετούν την τιμωρία των μνηστήρων.

ρ

Την άλλη μέρα ο Τηλέμαχος φεύγει για την πόλη και λίγο αργότερα ο Οδυσσέας με τον Εύμαιο φτάνουν στο παλάτι, όπου οι μνηστήρες προσβάλλουν κάθε τόσο τον μεταμορφωμένο σε ζητιάνο ήρωα.

σ

Με την έμπνευση της Αθηνάς, η Πηνελόπη δηλώνει στους μνηστήρες πως ήρθε η ώρα να ξαναπαντρευτεί, τώρα που ο γιος της μεγάλωσε και ο Οδυσσέας έχει πια χαθεί. Ζητάει από όλους δώρα, κατά τη συνήθεια. Οι μνηστήρες δέχονται και ο Οδυσσέας χαίρεται με την πονηριά της γυναίκας του.

τ

Αργότερα, ο Οδυσσέας συναντά την Πηνελόπη μόνη της και τη βεβαιώνει ότι ο άνδρας της θα γυρίσει, χωρίς όμως να την πείσει. Η γριά Ευρύκλεια, η σκλάβα που είχε αναθρέψει τον βασιλιά, τον αναγνωρίζει καθώς του πλένει τα πόδια, από ένα σημάδι στο μηρό. Εκείνος όμως της επιβάλλει σιγή. Ανυποψίαστη η Πηνελόπη εμπιστεύεται στον ξένο πως την άλλη μέρα θα καλέσει τους μνηστήρες σε αγώνα με το τόξο του Οδυσσέα, ώστε να επιλέξει για άνδρα της τον πιο δυνατό.

υ

Η νύχτα περνάει ανήσυχη και για τον Οδυσσέα και για την Πηνελόπη. Ωστόσο, τα καλά σημάδια όλο και πληθαίνουν και προμηνύουν την τιμωρία των μνηστήρων.

φ

Στον αγώνα τόξου, το άλλο πρωί, κανένας από τους μνηστήρες δεν καταφέρνει να τεντώσει το τόξο. Στο τέλος, ο Οδυσσέας το παίρνει με πονηριά και το τεντώνει με ευκολία.

χ

Ο Οδυσσέας, έχοντας μαζί του τον Τηλέμαχο και δυο πιστούς δούλους, τον Εύμαιο και τον Φιλοίτιο, στους οποίους πριν από λίγο είχε φανερωθεί, σκοτώνει όλους τους μνηστήρες. Στη συνέχεια, τιμωρούν τις άπιστες υπηρέτριες και γίνεται ο καθαρισμός του ανακτόρου.

ψ

Ακολουθεί, με πολλές δραματικές διακυμάνσεις, η αναγνώριση του Οδυσσέα από την Πηνελόπη και η ένωση των δύο συζύγων. Ο Οδυσσέας διηγείται μερικές από τις περιπέτειές του (Μικροί Απόλογοι). Το πρωί, ο ήρωας φεύγει για το κτήμα έξω από την πόλη, όπου ζούσε αποτραβηγμένος ο πατέρας του Λαέρτης.

ω

Γίνεται η αναγνώριση του Οδυσσέα από τον γέρο πατέρα του. Υπενθυμίζεται η τύχη των πεθαμένων μνηστήρων (δεύτερη κάθοδος στον Άδη, Μικρή Νέκυια) και ακολουθούν οι

αντιδράσεις των κατοίκων της Ιθάκης για τη μνηστηροφονία. Τελικά όμως στη μάχη, με τη μεσολάβηση της θεάς Αθηνάς, οι αντίμαχοι συμφιλιώνονται και αποκαθίσταται η πολιτική και ηθική τάξη στην Ιθάκη.